

SPOREN VAN HERINNERING

nr. 04

Juni
2011

BELGIQUE - BELGIË
P.P.
BRUXELLES X
1/9464

PEDAGOGIE EN GESCHIEDENISOVERDRACHT

EEN UITGAVE VAN
VZW AUSCHWITZ IN GEDACHTENIS

| DRIEMAANDELIJKS | JAARGANG 1 | NR.4 | APRIL - JUNI 2012

| AFGIFTEKANTOOR: BRUSSEL X | ERKENNINGNUMMER SPOREN VAN HERINNERING: P602292

© Stichting Auschwitz

INHOUDSOPGAVE

ACTUALITEIT

De Trein der duizend
Een stap naar de
herinnering van morgen p.2

VRAAGSTUK

Auschwitz. Bezoeken
en begrijpen p.5

VARIA p.8

Verantwoordelijk uitgever

Baron Paul Halter
vzw Auschwitz in Gedachtenis
Huidevettersstraat 65 - 1000 Brussel

ACTUALITEIT

De Trein der duizend Een stap naar de herinnering van morgen

— Van 5 tot 10 mei 2012 hebben duizend jongeren van 16 tot 18 jaar de reis gemaakt van Brussel naar Krakau.

→ Lees pagina 2

De Trein der duizend

Een stap naar de herinnering van morgen

— **Eer betonen aan de miljoenen slachtoffers van het nazisme op één van de meest symbolische plaatsen van de ramp, dat was het doel van deze lange reis.** Op 8 mei woonden duizend jongeren in Auschwitz een herdenkingsplechtigheid bij waar ook premier Elio Di Rupo en andere Belgische politici aanwezig waren. Het werd zonder enige twijfel een beklijvende belevenis voor alle aanwezigen.

Et project vergde twee lange jaren van voorbereiding. Drie toonaangevende instellingen bundelden hun krachten om deze trein, die bijna een halve kilometer lang was, op de sporen te zetten: de Stichting Auschwitz – vzw Auschwitz in Gedachtenis, het Instituut voor Veteranen Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oud-strijders en oorlogsslachtoffers (IV-NIOOO) en de Internationale Federatie van Verzetsstrijders. Eind 2011 verkreeg het project de Hoge Bescherming van Zijne Majesteit de Koning. Honderden vergaderingen en duizenden mails later, hebben de pedagogische commissies van de Stichting Auschwitz – vzw Auschwitz in Gedachtenis 28 scholen uitgekozen om deel te nemen aan dit grote avontuur. Deze scholen vertegenwoordigen de drie taalgemeenschappen en alle provincies

van ons land. De selectie gebeurde op basis van educatieve projecten die door de scholen waren uitgewerkt. Die educatieve projecten gaven de jongeren meer inzicht in één van de grootste misstappen uit onze geschiedenis. Tegelijk werden ze zo voorbereid op hun reis naar Auschwitz. De Stichting Auschwitz - vzw Auschwitz in Gedachtenis organiseerde twee studiedagen voor de leerkrachten om antwoorden te bieden op hun theoretische en praktische vragen. Want uiteindelijk zijn het in de eerste plaats de leerkrachten die de Herinnering op deze jongeren overdragen.

Een onvergetelijke belevenis

Op 5 mei was het zover. Op het fluitsignaal van baron Paul Halter, overlevende van Auschwitz en voorzitter van de Stichting Auschwitz - vzw Auschwitz in Gedachtenis, zette de trein zich in beweging in het station van Schaarbeek. Drie dagen later was het ook baron Paul Halter die in Auschwitz II - Birkenau roerende woorden sprak voor de duizend jongeren aan het Internationaal Monument. Dit moment

was ongetwijfeld het hoogtepunt van de reis. De getuigenissen van de jonge reizigers waren unaniem, ook na hun terugkeer in België, zouden zij deze reis nog steeds in zich dragen. Op deze reis voelden ze zich, al was het maar voor vijf dagen, verbonden met de andere jonge Europeanen om hen heen. Samen geconfronteerd met de verschrikkingen uit het verleden, was het ook samen dat zij hulde brachten aan de slachtoffers. Dit was ook een unieke gelegenheid voor bezinning en de uitwisseling van ideeën. Een lach en een traan waren nooit veraf. Het waren duizend enthousiaste jongeren die de terugweg aanvatte op 10 mei 2012, op weg om de burgers van morgen te worden. ■

Frédéric Crahay,

vzw Auschwitz in Gedachtenis

Foto's: Georges Boschloos, vzw Auschwitz in Gedachtenis

Bezoek aan het basiskamp van Auschwitz op maandag 7 mei.

Vorige pagina. Links: het opstappen in het station van Schaarbeek, op 5 mei 2012. Rechts: langs de rails die naar Birkenau leiden.

TOESPRAAK

gehouden door baron Paul Halter op 5 mei 2012 te Schaarbeek

Dag iedereen

De Stichting Auschwitz – vzw Auschwitz in Gedachtenis werd opgericht door overlevenden om te getuigen van de onvoorstelbare wreedheden die een normaal mens aan een ander normaal mens heeft kunnen doen ondergaan, maar ook om de jongeren van vandaag te waarschuwen tegen alle vormen van extremisme, of het nu gaat over politiek of religieus extremisme, en om hen aan te tonen tot wat dit kan leiden. Momenteel beleven we een ware beschavingscrisis.

U wandelt een wereld binnen waarin elke gevestigde waarde in vraag wordt gesteld en zelfs wordt betwist. Een voorbeeld daarvan is de evolutietheorie van Darwin: vandaag bestaat een beweging van mensen die het onderwijs van deze theorie zouden willen verbieden.

In deze chaotische wereld, stellen de lofzangers van het extremisme de goede vragen, maar bieden zij de verkeerde oplossingen. Oplossingen die onveranderlijk leiden tot de beperkingen van iedere individuele vrijheid, omdat hun

antwoorden slechts tot doel hebben om elkeen onder ons in hun ideologisch keurslijf klem te zetten. Het verontrust me enorm te moeten toezien hoe het extremisme in de wereld maar blijft toenemen, ook in Europa en zelfs in ons eigen land.

Ik smeeek u, mijn jonge vrienden, wees op uw hoede, laat u niet vangen, luister steeds en slechts naar de stem van uw geweten. Ik dank Zijne Majesteit de Koning dat hij zijn Hoge Bescherming heeft aangeboden aan de Trein der 1000.

Om te besluiten, wens ik de NMBS te bedanken voor het ter beschikking stellen van deze 450m lange trein, onze Eerste minister, de minister-president van de Federatie Wallonië-Brussel, de voorzitters van Kamer en Senaat, de Belgische Provincies en de Koning Boudewijn Stichting voor hun financiële steun.

Mijn uitzonderlijke dank gaat uit naar de Nationale Loterij die sinds meer dan 20 jaar onze actie steunt.

Ik wens jullie een goede reis beste vrienden.

Vervolg op p.4 →

© Stichting Auschwitz

TOESPRAAK

gehouden door baron Paul Halter te Birkenau op 8 mei 2012

We staan hier voor het monument dat ons eraan herinnert dat meer dan anderhalf miljoen mensen - mannen, vrouwen en kinderen, - voor het grootste deel Joden - hier in Auschwitz-Birkenau werden afgeslacht. Uit België werden een 25 000-tal mensen gedeporteerd. De jongste was 35 dagen oud, de oudste was 93 jaar.

Slechts 1 200 zijn teruggekeerd.

Vandaag staat u hier met 1 000. Mocht u naar Auschwitz gedeporteerd geweest zijn, zouden slechts 48 van jullie dit overleefd hebben. Gedurende de Tweede Wereldoorlog werden in totaal zo'n 6 miljoen Joden, waaronder anderhalf miljoen kinderen, uitgemeord door de nazi's en door hun handlangers uit de verschillende bezette Europese landen. Ik ben een overlevende van deze hel sinds nu 67 jaar en nog steeds stel ik me de vraag hoe zoiets mogelijk is geweest. Maar het heeft werkelijk bestaan.

Aan jullie, de jongeren van vandaag, geef ik de fakkel door opdat zoiets nooit meer zou kunnen gebeuren.

↓
Baron Paul Halter, voorzitter van de Stichting Auschwitz - vzw Auschwitz in Gedachtenis en overlevende van Auschwitz en Henri Goldberg, secretaris-generaal en ondergedoken kind.

↑
De duizend jongeren wachten voor het Internationaal Monument te Birkenau.

←
De Belgische Eerste minister, Elio Di Rupo.

↓
Elke jongere krijgt een roos om op het Internationaal Monument te leggen, ter hulde.

© Stichting Auschwitz

Auschwitz

Bezoeken en begrijpen

Ieder jaar organiseert de Stichting Auschwitz – vzw Auschwitz in Gedachtenis een studiereis naar Auschwitz met een honderdtal bezoekers. Deze ging dit jaar door van 2 tot 6 april. Tijdens de drie dagen ter plaatse bezoekt men eerst het *Stammlager*, het hoofdkamp van Auschwitz I, waarvan de stenen barakken dienst doen als paviljoenen van het uitgebreide museum. Daarop volgt een bezoek aan Auschwitz II-Birkenau, het gigantische vernietigingskamp waar de gaskamers en verbrandingsovens gebouwd werden. Het is hier dat de SS overging tot de systematische uitroeiing van het Joodse volk, het vermoorden van Zigeuners, van talrijke Russische soldaten en van gedeporteerden die niet meer in aanmerking kwamen voor dwangarbeid. *Hoe kan men de herinnering aan het grootste kerkhof van Europa – of misschien wel van de wereld – welk verleden jaar ongeveer 1 300 000 bezoekers telde, op een zo correct mogelijke visuele manier overbrengen?* ■

Meer info over de studiereizen van de Stichting Auschwitz – vzw Auschwitz in Gedachtenis vindt u op www.auschwitz.be.

↔↔ Concentriekamp Auschwitz I – Hekken onder hoogspanning en prikkeldraad.

↓ Concentriekamp Auschwitz I – Toegangspoort van het kamp.

↓ Uitroeiingskamp Auschwitz II-Birkenau – Wagon van een deportatietrein.

↓ Uitroeiingskamp Auschwitz II-Birkenau – Plaats van aankomst van de treinen en toegangspoort van het kamp.

↓ Uitroeiingskamp Auschwitz II-Birkenau – Ruïnes van crematorium 3, vernietigd door de nazi's toen het kamp ontruimd werd.

↓ Uitroeiingskamp Auschwitz II-Birkenau – Wachtoren.

Publicatie

ACTUELE JOODSE KUNST

© Joods Actueel

Sommigen beweren dat er geen typisch Joodse kunst bestaat, maar alleen kunst *an sich*. Dit themanummer van *Kunsttijdschrift Vlaanderen* weerlegt die visie en staat loodrecht tegenover die gedachte van *l'art pour l'art*. Niet dat hier een kunst in dienst van politiek of religie wordt verdedigd, maar het is ontegenzeggelijk zo dat de Joodse minderheid van oudsher een stevige stempel drukt op de cultuur. Dat is vandaag niet anders. In de

actuele kunstscène zijn Joodse kunstenaars en Joodse thema's alomtegenwoordig en dat in zowel de literatuur, de poëzie en de strips als de beeldende kunst, film, muziek en architectuur. Het interdisciplinaire themanummer *Actuele Joodse Kunst* gaat op zoek naar de Joodse ziel in de huidige cultuur en laat u proeven en kennismaken met enkele markante namen en werken uit die intrigerende Joodse wereld. Wat is er typisch Joods en hoe blijkt dat uit die

kunstwerken? Moet een kunstenaar zelf Jood zijn om Joodse kunst te maken of niet? En hoe dominant verschijnt het litteken van de Holocaust in de naoorlogse kunst? Staat de Joodse kunst in dienst van de herinnering opdat de geschiedenis zich niet zou herhalen? Experts in diverse kunst disciplines zoeken in hun respectievelijke bijdragen het antwoord op die uitdagende vragen. ■

Tentoonstelling

'BELGIË 1914-1945. LEVENSVERRHALEN VAN GETUIGEN IN HET OOG VAN DE STORM'

De vzw Auschwitz in Gedachtenis presenteert een nieuwe rondreizende tentoonstelling, bestaande uit 43 panelen die gemakkelijk vervoerbaar en opstelbaar zijn, aan dewelke één of twee schermen kunnen toegevoegd worden voor DVD vertoningen. Deze tentoonstelling is, zoals alle tentoonstellingen uitgaan de van de vzw, in twee versies beschikbaar, een Franstalige en een Nederlandstalige.

De tentoonstelling bestrijkt de periode van de Eerste Wereldoorlog tot aan de bevrijding van de kampen en de terugkeer van de gedeporteerden tussen 1944 en 1946. Een besluitend en synthetisch luik behandelt de totstandkoming van de herinnering aan de kampen en aan de Joodse genocide en stelt ook de vraag naar het uitdragen van deze herinnering. ■

CONTACTINFORMATIE

VZW Auschwitz in Gedachtenis
- Stichting Auschwitz,
Huidevettersstraat 65, 1000 Brussel

Tel: 02/5127998
Fax: 02/5125884

info@auschwitz.be
www.auschwitz.be

Eindredactie: Henri Goldberg, Philippe Mesnard **Hoofdreductie:** Fransiska Louwagie, Fabian Van Samang **Redactiesecretaris:** Frédéric Crahay **Redactiecomité Sporen van herinnering:** Dirk Lagast, Anita Hertogen, Frédéric Crahay, Sylvain Keuleers, Marjan Verplancke **Graficus:** Yann Collin (www.wakeupdesign.fr)
Drukker: Hayez (www.hayez.be)

